

10. Dojíždka do zaměstnání

Soubor zaměstnaných osob, za něž jsou k dispozici informace o dojíždce do zaměstnání, nezahrnuje pracující studenty a učně, (ti totiž vyplňovali na tiskopisu otázky o dojíždce podle místa školy, bez ohledu na to, zda při studiu k 1. 3. 2001 pracovali a bez ohledu na velikost svého pracovního úvazku).

K rozhodnému okamžiku sčítání byl tedy úhrnný počet zaměstnaných osob - bez pracujících studentů a učňů - téměř 4 735 tisíc osob. Z nich více než třetina vyjížděla za zaměstnáním z obce svého trvalého pobytu a to většinou denně.

Četnost dojíždky se snižovala nepřímo úměrně v závislosti na velikostní skupině obce trvalého pobytu. Ve velkých městech, která poskytují větší množství pracovních příležitostí, byla vyjíždka za zaměstnáním nejnižší (naopak tato sídla byla místem pracoviště pro velký počet osob bydlících v jiných obcích).

Tab. 11 Zaměstnané osoby vyjíždějící do zaměstnání k 1. 3. 2001

	Zaměstnané osoby vyjíždějící celkem	v tom		Odvětví ekonomické činnosti			Z úhrnu vyjíždí denně
		muži	ženy	průmysl	stavebnictví	obchod	
Vyjíždějící celkem	1 726 877	1 050 824	676 053	633 579	168 832	156 106	1 434 336
z toho:							
do jiných okresů kraje	314 378	204 401	109 977	111 357	36 480	29 364	264 672
do jiných krajů	320 827	210 603	110 224	70 380	38 989	34 673	184 162
do zahraničí	24 773	14 930	9 843	4 776	2 581	1 306	6 729

K hlavním dojíždkovým centřům patří samozřejmě velká města - Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, kde se kladné saldo dojíždky pohybuje řádově v desítkách tisíc zaměstnaných osob. Nejvyšší saldo dojíždky je v hl. m. Praze a činí více než 133 tisíc osob. Kromě uvedených velkých měst existuje ještě 12 okresů s kladným saldem dojíždky (hodnoty mezi 6443 osobami v okrese České Budějovice po 564 osob v okrese Tachov). Nejvyšší záporná salda dojíždky - tedy převahu osob vyjíždějících za prací mají logicky okresy v okolí velkých měst, zejména okresy Brno-venkov, Kladno, Karviná, Opava, Frydek-Místek, Praha-západ, Plzeň-sever, Plzeň-jih.

Z celkového počtu zaměstnaných osob vyjíždělo téměř 25 tisíc za zaměstnáním do zahraničí. Nejčastějším cílem bylo Německo (více než třetina osob pracujících v cizině) a Rakousko (téměř 14 %); přitom 42 % osob pracujících v Německu a 32 % osob pracujících v Rakousku dojíždělo do zaměstnání denně, tzn. denně překračovalo hranice. K dalším významněji zastoupeným státům, které uvedly zaměstnané osoby jako místo svého pracoviště k rozhodnému okamžiku sčítání, patřily Spojené státy americké, Velká Británie a Slovenská republika. Celkem bylo při sčítání v roce 2001 zjištěno 168 různých zemí, které byly uvedeny jako místo pracoviště. Většina z nich však měla na počtu osob pracujících v cizině minimální zastoupení. Výše uvedených 5 států představovalo téměř tři čtvrtiny všech osob pracujících v zahraničí. Místo pracoviště v cizině zvolili častěji muži (60 %), více než dvě třetiny osob zaměstnaných v zahraničí bylo ve věku do 39 let.

V rámci údajů o dojíždce do zaměstnání byly zpracovány také informace o tzv. směrových proudech. „Směrový proud vyjíždky“ je definován jako vyjíždějící osoba/osoby z obce trvalého pobytu do obce pracoviště nebo z obce trvalého pobytu do jiného státu (při dojíždce do zahraničí). Podmínkou vytvoření konkrétního plně identifikovatelného proudu je zjištěná obec pracoviště resp. zjištěný stát pracoviště při dojíždce do zahraničí. K 1. 3. 2001 bylo zjištěno v rámci vyjíždky z obce trvalého pobytu za prací na území České republiky celkem 178 213 takto definovaných směrových proudů.

Nejčastěji vyjížděly za prací osoby zaměstnané v odvětví průmyslu (více než třetina vyjíždějících) a dále zaměstnanci ve stavebnictví (10 %) a obchodu (9 %). Z hlediska času stráveného každodenní cestou do zaměstnání, byly nejpoběžnější skupiny zaměstnanců, dojíždějící do

zaměstnání 30 - 59 minut a 15 - 29 minut. Obě tyto skupiny zaměstnaných osob byly zastoupeny téměř shodně (38 resp. 37 % z počtu vyjíždějících denně) a představovaly v absolutním vyjádření v úhrnu téměř 1,1 milionu vyjíždějících zaměstnaných osob.

Ve struktuře podle používaných dopravních prostředků při cestě do zaměstnání jednoznačně převažují osoby, které využívají jediný dopravní prostředek (více než tři čtvrtiny z nich). Konkrétně např. autobus využívá 27 % dojíždějících osob; automobil, kdy respondent je současně řidičem 24 %. V intervalu 6 - 7 % se pohybují podíly vyjíždějících zaměstnaných osob, používajících při cestě do zaměstnání vlak, městskou hromadnou dopravu nebo jezdí v automobilu jako spolucestující. Dva dopravní prostředky používá zhruba 14 % a tři dopravní prostředky cca 4 % vyjíždějících zaměstnaných osob. Necelých 5 % má místo svého pracoviště v takové blízkosti bydliště, že do práce chodí pěšky.

Struktura vyjíždějících osob podle používaných dopravních prostředků je v jednotlivých krajích rozdílná.

Tab. 12 Zaměstnané osoby vyjíždějící do zaměstnání podle použitých dopravních prostředků k 1. 3. 2001

Kraj	Vyjíždějící celkem	v tom v %												
		jeden dopr. prostř.	z toho							dva dopr. prostř.	z toho		žádný dopr. prostř.	nezjištěno
			autobus	vlak	MHD	automobil-řidič	automobil - spolucest.	kolo	jeden je autobus		tři dopr. prostř.			
Česká republika	1 702 104	76,1	27,0	6,9	6,7	24,0	6,3	4,1	14,1	9,9	4,3	4,8	0,8	
Praha	26 018	70,2	7,8	2,8	12,4	40,4	5,0	1,2	14,7	8,8	3,8	8,9	2,5	
Středočeský	278 314	74,1	23,1	7,9	5,2	27,1	6,2	3,5	17,0	11,1	4,7	3,4	0,7	
Jihočeský	116 151	77,0	25,5	5,1	8,5	26,1	6,8	3,4	12,4	8,5	4,2	5,7	0,8	
Plzeňský	100 572	75,5	21,6	8,2	3,6	29,9	8,6	2,3	14,2	10,3	5,0	4,3	0,9	
Karlovarský	53 959	77,7	29,7	4,7	7,6	25,3	7,7	1,9	11,6	8,7	3,7	6,4	0,6	
Ústecký	135 098	77,1	22,8	6,8	13,2	23,7	7,0	2,5	13,0	8,9	3,9	5,2	0,9	
Liberecký	71 503	75,9	27,1	6,1	6,8	24,8	7,5	2,7	11,8	8,3	4,0	7,5	0,7	
Královéhradecký	100 343	80,0	25,8	7,5	4,2	26,4	7,2	7,5	10,3	6,4	3,0	5,8	0,9	
Pardubický	98 026	75,7	24,3	7,6	4,6	22,2	6,1	9,1	13,9	8,7	4,9	4,7	0,9	
Vysočina	97 675	81,3	34,1	5,5	5,3	24,9	7,4	2,4	9,3	6,8	2,6	6,1	0,7	
Jihomoravský	190 980	74,9	29,3	7,2	5,2	22,3	6,2	3,6	15,8	11,9	4,8	3,8	0,7	
Olomoucký	116 323	74,0	27,6	8,7	4,8	18,5	5,1	8,3	16,1	10,8	4,8	4,4	0,8	
Zlínský	119 447	77,3	34,8	5,3	6,4	20,4	5,3	4,4	13,8	10,9	4,4	3,8	0,7	
Moravskoslezský	197 695	75,3	32,0	6,7	9,5	18,9	4,6	3,0	15,3	11,2	4,1	4,6	0,7	

HI. město Praha se vyznačuje výjimečně nadprůměrnými hodnotami využívání vlastního osobního automobilu při cestě do zaměstnání. Rozdíly ve strukturách ostatních krajů nejsou již tak výrazné a jsou výsledkem současného působení řady faktorů – dopravní infrastrukturou regionu počínaje, přes rozmístění pracovních příležitostí, až po finanční hledisko používání jednotlivých druhů dopravy a možnosti jednotlivých dojíždějících osob. Největší rozdíl mezi maximálním a minimálním podílem (kromě zmíněného osobního automobilu) je u využívání autobusu jako jediného dopravního prostředku (rozdíl 13 procentních bodů).